

Nationell rapport från Sverige inom ramen för den tredje cykeln av Universal Periodic Review

Innehåll

1. Inledning	3
1.1 Metod och konsultationsprocess	4
2. Skydd för mänskliga rättigheter.....	4
2.1 Strategin för det nationella arbetet för mänskliga rättigheter.....	4
2.2 Internationella konventioner om mänskliga rättigheter.....	5
2.2.1 Inkorporering av barnkonventionen som svensk lag.....	5
2.2.2 Ratificering av tredje tilläggsprotokollet till barnkonventionen om ett individuellt klagomålsförfarande	5
2.2.3 Ratificering av ILO:s konvention (nr. 169) om ursprungsfolk och stamfolk i självstyrande länder.....	6
2.2.4 Ratificering av ILO:s konvention (nr 189) om anständiga arbetsvillkor för hushållsarbete.....	6
2.2.5 Ratificering av konventionen om skydd för alla migrantarbetares och deras familjers rättigheter	6
2.3 Etablerande av en oberoende nationell institution för mänskliga rättigheter och mänskliga rättigheter i utbildningsväsendet.....	6
2.3.1 Kunskap och medvetenhet om mänskliga rättigheter i utbildningsväsendet.....	6
3. Specifika rättighetsområden.....	7
3.1 Rättssäkerhet.....	7
3.2 Insatser mot diskriminering och segregation samt för nyanländas etablering.....	8
3.2.1 Lagstiftning mot diskriminering.....	8

3.2.2	Diskrimineringsombudsmannen och antidiskrimineringsbyråerna ...	9
3.2.3	Särskilt om diskriminering på grund av etnisk tillhörighet och religion eller annan trosuppfattning.....	9
3.2.4	Insatser för att främja nyanländas etablering och motverka segregation.....	9
3.3	Insatser mot rasism och hatbrott.....	10
3.3.1	Nationell plan mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott	10
3.3.2	Insatser för mer kunskap, utbildning och forskning om rasism och hatbrott	10
3.3.3	Brottsbekämpande myndigheters arbete mot hatbrott.....	11
3.3.4	Statligt stöd till säkerhetshöjande åtgärder	13
3.3.5	Lagstiftning	14
3.3.6	Internationell konferens om hågkomst av Förintelsen.....	15
3.3.7	Internationellt arbete med interkulturell och interreligiös dialog.....	15
3.4	Insatser för jämställdhet och för att förebygga mäns våld mot kvinnor .	16
3.4.1	Mål och myndighet	16
3.4.2	Könskvotering i bolagsstyrelser	16
3.4.3	Lönegap mellan könen	16
3.4.4	Mäns våld mot kvinnor	17
3.5	Insatser mot människohandel.....	18
3.6	Insatser för barns rättigheter	20
3.6.1	Barnrättspolitik	20
3.6.2	Ickediskriminering och rätten till utbildning.....	20
3.6.3	Barnäktenskap, sexuell exploatering och skydd för barn mot människohandel.....	21
3.6.4	Barn i migration.....	21
3.6.5	Barnets rättigheter i det internationella utvecklingssamarbetet	22
3.6.6	Rättssäkerhetsgarantier för barn	22
3.7	Insatser för urfolks och nationella minoriteters rättigheter.....	22
3.7.1	Samepolitik.....	22
3.7.2	Minoritetspolitik.....	24
3.8	Insatser för rättigheter för personer med funktionsnedsättning	26
3.8.1	Implementering av strategin för genomförande av funktionshinderspolitiken.....	26
3.8.2	Effektivt genomförande av rekommendationer om rättigheter för personer med funktionsnedsättning	27
3.8.3	Psykiatrisk tvångsvård	28
3.8.4	Tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning	28
3.8.5	Insatser för att personer med funktionsnedsättning ska få och behålla en anställning	31
3.8.6	Insatser för att skydda rättigheter för personer med psykisk funktionsnedsättning.....	32
3.8.7	Internationellt utvecklingssamarbete.....	33

1. Inledning

1. Vi lever i en tid som mer än någonsin kräver att de internationella överenskommelserna och normerna om mänskliga rättigheter respekteras och tas på största allvar. Regeringen är medveten om att det återstår utmaningar i arbetet med att skydda och främja mänskliga rättigheter i Sverige och är fast besluten att prioritera arbetet för att överkomma dessa.
2. Målet för politiken för mänskliga rättigheter är att säkerställa full respekt för Sveriges internationella åtaganden om mänskliga rättigheter. Målet understryker att det är en central uppgift för regeringen att säkerställa att Sveriges internationella åtaganden efterlevs i alla delar av landet, i alla delar av offentlig sektor och såväl nationellt som regionalt och kommunalt.
3. Sverige avser vara ledande i genomförandet av Agendan 2030. Mänskliga rättigheter ska genomsyra arbetet och Sverige vill vara en positiv kraft genom sitt arbete för att efterleva konventionsåtaganden gällande de mänskliga rättigheterna.
4. FN:s Universal Periodic Review (UPR) är av stor vikt i arbetet med att skydda och främja mänskliga rättigheter såväl nationellt som internationellt. Genom konstruktiv dialog och i nära samarbete med relevanta aktörer, inklusive civilsamhället, verkar Sverige genom UPR för en större transparens kring situationen för de mänskliga rättigheterna. Regeringen har även utsett en ambassadör för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer som företräder den svenska politiken i internationella organisationer och i kontakter med andra länder. Ambassadören har även en nära dialog med civilsamhällesorganisationer aktiva på området.
5. Efterlevnad av de rekommendationer som Sverige accepterat inom ramen för UPR processen är högt prioriterat och denna rapport har fokus på de accepterade rekommendationerna i enlighet med vägledningen från FN för de nationella rapporterna inom den tredje

cykeln av UPR. Vissa av de rekommendationer som Sverige inte accepterade behandlas också i rapporten.

1.1 Metod och konsultationsprocess

6. Denna rapport har samordnats av enheten för diskrimineringsfrågor, mänskliga rättigheter och barnrättspolitik vid Arbetsmarknadsdepartementet. Samtliga departement som ansvarar för frågor i de rekommendationer som Sverige fick inom ramen för den andra cykeln av UPR har medverkat i framtagandet av rapporten. Informationsutbyte med berörda myndigheter om de frågor som tas upp i rapporten sker kontinuerligt.
7. Ett informationsmöte för ett stort antal organisationer i det civila samhället om UPR processen generellt samt specifikt om granskningen av Sverige inom ramen för den tredje cykeln, hölls på Regeringskansliet den 29 april 2019. Ett sakråd inför att Sverige skulle lämna denna rapport hölls den 4 september 2019. Ett flertal andra kommunikationsåtgärder har även vidtagits och planeras. Till exempel har information om granskningen av Sverige lagts upp på regeringen.se.

2. Skydd för mänskliga rättigheter

2.1 Strategin för det nationella arbetet för mänskliga rättigheter

8. 2016 beslutade regeringen om en strategi för mänskliga rättigheter (MR-strategin).¹ Strategin tar sin utgångspunkt i målet om att säkerställa full respekt för Sveriges internationella åtaganden om mänskliga rättigheter. Den anger att en sammanhållen struktur för att främja och skydda de mänskliga rättigheterna måste etableras. En sådan struktur bör bestå av ett starkt rättsligt och institutionellt skydd av de mänskliga rättigheterna, ett samordnat och systematiskt arbete med mänskliga rättigheter inom offentlig verksamhet och ett starkt stöd för arbete med mänskliga rättigheter inom det civila samhället och inom näringslivet.
9. Inom ramen för strategins struktur pågår en rad olika insatser som bl.a. syftar till att öka kunskapen och kompetensen om mänskliga rättigheter och ett mer samordnat och systematiskt arbete för mänskliga rättigheter. I

---

¹ Regeringens strategi för det nationella arbetet med mänskliga rättigheter, skrivelse 2016/17:29.

arbetet involveras även civila samhället bl.a. genom att regeringen inhämtar deras synpunkter på arbetet med konventionsrapportering.

10. I Regeringskansliet finns sedan 2006 en interdepartemental arbetsgrupp tillsatt av regeringen. Gruppen har i uppgift att bl.a. utbyta information och erfarenhet i frågor om mänskliga rättigheter och att följa upp MR-strategin.

2.2 Internationella konventioner om mänskliga rättigheter

11. Det är grundläggande att svensk lagstiftning är utformad i överensstämmelse med Sveriges konventionsåtaganden. Att det finns en sådan överensstämmelse måste fortlöpande granskas. Sverige tillämpar det dualistiska systemet vad gäller internationella konventioner och innebörden av det beskrivs i den nationella UPR rapporten som lämnades i november 2014.

2.2.1 Inkorporering av barnkonventionen som svensk lag

12. Den 13 juni 2018 röstade en majoritet i Sveriges riksdag för regeringens förslag att göra FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) till svensk lag. Lagen träder i kraft den 1 januari 2020.²
13. Genom inkorporeringen ges barnkonventionen ställning som svensk lag vilket innebär ett förtydligande av att domstolar och rättstillämpare ska beakta de rättigheter som följer av barnkonventionen vid avvägningar och bedömningar som görs i beslutsprocesser i mål och ärenden som rör barn.
14. För att konventionen ska få genomslag krävs utöver inkorporering av barnkonventionen bl.a. fortsatt transformering av konventionen. Vidare finns det ett behov av flera olika åtgärder, som exempelvis vägledning, utbildning och samarbete mellan olika aktörer i samhället.

2.2.2 Ratificering av tredje tilläggsprotokollet till barnkonventionen om ett individuellt klagomålsförfarande

15. För att barn ska kunna tillgodose sina rättigheter är det viktigt att de har förutsättningar att utkräva dem. Ett sådant utkrävande kan ske på olika sätt. Ett eventuellt tillträde till det tredje tilläggsprotokollet om ett individuellt klagomålsförfarande väcker ett antal frågor som måste analyseras innan regeringen kan ta ställning i frågan.

---

² Artikel 1-42 inkorporeras i sin helhet, artikel 43-54, som främst är av administrativ art, inkorporeras inte eftersom de inte påverkar konventionens innehåll i sak.

2.2.3 Ratificering av ILO:s konvention (nr. 169) om ursprungsfolk och stamfolk i självstyrande länder

16. Vad gäller ILO:s konvention nr. 169 om ursprungsfolk och stamfolk i självstyrande länder, kommer regeringen att arbeta i riktning mot en ratificering. En ratificering av konventionen är dock ytterst en fråga för riksdagen att besluta om.

2.2.4 Ratificering av ILO:s konvention (nr 189) om anständiga arbetsvillkor för hushållsarbete

17. Den 7 november 2018 röstade riksdagen för förslagen i propositionen ILO:s konvention (nr 189) om anständiga arbetsvillkor för hushållsarbetare och godkände då förslaget om att ansluta sig till konventionen. Sverige överlämnade ratifikationen till generaldirektören den 4 april 2019.

2.2.5 Ratificering av konventionen om skydd för alla migrantarbetares och deras familjers rättigheter

18. Migrantarbetarkonventionen är en internationell konvention med bestämmelser som i viss uträkning också regleras i olika EU-rättsakter. En diskussion om en eventuell ratificering måste därför adresseras på EU-nivå. Därmed är ett ensidigt ställningstagande från t.ex. Sverige inte möjligt. Ingen av EU:s medlemsstater har ratificerat konventionen.

2.3 Etablerande av en oberoende nationell institution för mänskliga rättigheter och mänskliga rättigheter i utbildningsväsendet

19. Regeringen tillsatte i mars 2018 en utredning i syfte att utreda inrättande av en nationell institution för mänskliga rättigheter. I oktober 2018 överlämnades promemorian *Förslag till en nationell institution för mänskliga rättigheter i Sverige*³. Förslaget har skickats på remiss till närmare 200 myndigheter och organisationer och frågan bereds nu vidare i Regeringskansliet. I regeringsförklaringen den 10 september 2019 sade statsministern att en oberoende institution till skydd för mänskliga rättigheter ska inrättas.

2.3.1 Kunskap och medvetenhet om mänskliga rättigheter i utbildningsväsendet

20. Utbildning inom det svenska skolväsendet har genom bestämmelser som skollag och läroplaner ett uppdrag att främja en stark och hållbar demokrati. Eleverna ska lära om demokrati och mänskliga rättigheter. De

---

³ Ds 2019:4

ska också lära sig *genom* att grundläggande demokratiska värderingar och respekten för mänskliga rättigheter genomsyrar skolans lärmiljö. Målet är att de ska utveckla förmågor *för* att som samhällsmedborgare kunna verka aktivt i demokratin.

3. Specifika rättighetsområden

3.1 Rättssäkerhet

21. All offentlig makt i Sverige utgår från folket. Den svenska folkstyrelsen bygger på fri åsiktsbildning och på allmän och lika rösträtt. Den förverkligas genom ett representativt och parlamentariskt statskick och genom kommunal självstyrelse. Den offentliga makten utövas under lagarna.
22. Enligt svensk rätt har en misstänkt som är anhållen eller häktad rätt till offentlig försvarare redan från det att han eller hon underrättas om brottsmisstanken, det vill säga innan förhör i sak genomförs. Frågan om rätt till försvarare uppkommer därmed i ett mycket tidigt skede och den hanteras också skyndsamt i praktiken.
23. En misstänkt som är frihetsberövad och företräds av en offentlig försvarare, eller en privat försvarare som uppfyller motsvarande krav, har en oinskränkt rätt att träffa och samtala i enrum med sin försvarare.⁴

I samband med att den misstänkte underrättas om de aktuella brottsmisstankarna ska den misstänkte också underrättas om de rättigheter som han eller hon har i processen.⁵

24. Kriminalvården använder sig av FN:s *The Standard Minimum Rules for the treatment of Prisoners; Nelson Mandela Rules*, liksom andra internationella regelverk, vid grundutbildningen för alla anställda. De ingår också som en del av underlaget för riktlinjer för Kriminalvårdens arbetsordning och övriga interna regelverk i form av föreskrifter och allmänna råd, riktlinjer,

---

⁴ Detsamma gäller för annan kontakt i form av t.ex. telefonsamtal eller brev mellan den frihetsberövade och hans eller hennes försvarare. En försvarare har även rätt att ställa frågor vid förhör.

⁵ Det handlar bl.a. om rätten att få information om förändringar av misstanken och rätten att ta del av utredningsmaterial. Det handlar också om rätten att biträdas av tolk och få vissa handlingar översätta liksom att inte behöva yttra sig över misstanken och inte heller i övrigt behöva medverka till utredningen av sin egen skuld. Är den misstänkte anhållen eller häktad har han eller hon dessutom rätt att få skriftlig information om sin rätt att så snart som möjligt få en anhörig eller annan nära person underrättad om frihetsberövandet. Den misstänkte har även rätt att få ta del av de omständigheter som ligger till grund för beslutet om anhållande eller häktning samt få information om när han eller hon kan få ett anhållningsbeslut prövat vid en häktningsförhandling och få frågan om häktning omprövad av domstol.

policyer, strategier, planer, handböcker och anvisningar. Dessa dokument anger hur Kriminalvården ska bedriva sin verksamhet på ett effektivt, humant och säkert sätt i enlighet med gällande rätt och internationella åtaganden.

3.2 Insatser mot diskriminering och segregation samt för nyanländas etablering

3.2.1 Lagstiftning mot diskriminering

25. Arbetet med att säkerställa en effektiv och heltäckande lagstiftning mot diskriminering fortsätter. Det formella skyddet mot diskriminering har stärkts genom ändringar avseende skyddet mot diskriminering på grund av bristande tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning. Vidare har kraven som avser skyldigheter för arbetsgivare och utbildningsanordnare stärkts.
26. Det finns fortsatta utmaningar på diskrimineringsområdet. I samband med metoo-upproppen framkom många vittnesmål om trakasserier på en mängd arbetsplatser och skolor. Det visar på att det kan finnas ytterligare behov av tydligare sanktioner mot arbetsgivare och utbildningsanordnare som inte lever upp till diskrimineringslagens krav.
27. Det finns tecken på att diskrimineringslagen inte följs i tillräckligt hög grad vad gäller kraven på arbetsgivare att göra lönekartläggningar för att upptäcka, åtgärda och förhindra osakliga löneskillnader. För att ge diskrimineringslagen ett verkligt genomslag i samhället krävs att de som omfattas av bestämmelserna i lagen del har kännedom om dessa, dels viljan att följa reglerna. Vidare krävs att det finns en effektiv tillsyn över lagen med effektiva sanktioner när bestämmelserna inte följs. Det behöver säkerställas att de verktyg som tillsynsmyndigheten har för sin tillsyn enligt diskrimineringslagen är ändamålsenliga och rättssäkra.
28. En utredning har tillsatts som ska analysera om nuvarande bestämmelser vad gäller tillsyn över aktiva åtgärder är ändamålsenliga för en effektiv efterlevnad av lagen har beslutats. Utredaren ska också analysera hur tillsynen över bestämmelserna i diskrimineringslagen när det gäller det skollagsreglerade området kan flyttas från DO till Skolinspektionen.

3.2.2 Diskrimineringsombudsmannen och antidiskrimineringsbyråerna

29. Diskrimineringsombudsmannen (DO) har en central roll i arbetet mot diskriminering. DO:s uppdrag är brett och berör många olika områden. DO:s anslag har ökat med 10 miljoner SEK från år 2015 och 10 miljoner SEK från år 2017.
30. För att bedriva ett effektivt arbete mot diskriminering behövs flera aktörer. De lokala s.k. antidiskrimineringsbyråernas (ADB) arbete visar på vikten av att motverka diskriminering på lokal och regional nivå. Det finns en stor efterfrågan på deras verksamheter och det finns i dag 16 ADB utspridda över landet. Regeringen har höjt bidraget till ADB från 15 miljoner SEK per år till 29 miljoner SEK per år.

3.2.3 Särskilt om diskriminering på grund av etnisk tillhörighet och religion eller annan trosuppfattning

31. Diskriminering på grund av etnisk tillhörighet och religion eller annan trosuppfattning är förbjuden enligt diskrimineringslagen. Förbudet omfattar i stort alla samhällsområden. Vidare ska arbetsgivare och utbildningsanordnare arbeta förebyggande för att motverka diskriminering på grund av bl.a. etnisk tillhörighet och religion eller annan trosuppfattning.
32. Diskriminering på flera grunder, s.k. multipel diskriminering, kan utredas av DO. DO har noterat att det inte är ovanligt att en anmälare uppger att diskrimineringen som de upplevt haft samband med fler än en diskrimineringsgrund. Av anmälningarna framgår bl.a. ett samband mellan kategorierna etnisk tillhörighet och religion eller annan trosuppfattning.

3.2.4 Insatser för att främja nyanländas etablering och motverka segregation

33. Inriktningen för Sveriges integrationspolitik är att förbättra nyanländas förutsättningar att etablera sig och bli delaktiga i arbets- och samhällslivet. Det civila samhället spelar här en viktig roll. Människors frivilliga engagemang och organisering behövs för ett samhälle som håller ihop och präglas av gemenskap och tillit. Regeringen har därför utformat en rad åtgärder som stärker dialogen med det civila samhället och skapar bättre förutsättningar för det civila samhällets verksamheter, både på övergripande nivå och specifikt inom nyanländas etablering och arbetet mot segregation.

34. Ett exempel är att kommuner enligt förordning (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar kan ansöka om medel från länsstyrelsen för verksamheter med flyktingguider och familjekontakter. Ersättning lämnas till civilsamhällets organisationer för verksamheter som syftar till att underlätta etableringen i samhället, skapa nätverk, stödja språkinläring eller ge socialt stöd till ensamkommande barn.

3.3 Insatser mot rasism och hatbrott

3.3.1 Nationell plan mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott

35. Sverige ska vara ett land fritt från rasism och hatbrott. Sverige arbetar med en nationell plan mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott, som beslutades i november 2016. Myndigheten Forum för levande historia ansvarar sedan 2016 för att samordna och följa upp planen.
36. I den nationella planen framgår att det är viktigt att arbeta brett mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott och samtidigt ha särskilt fokus på olika former av rasism och liknande former av fientlighet. En rad insatser pågår, varav flera är inriktade generellt mot rasism, men även vissa åtgärder som är inriktade på att motverka specifika former av rasism såsom antisemitism, antiziganism, islamofobi och rasism mot samer.

3.3.2 Insatser för mer kunskap, utbildning och forskning om rasism och hatbrott

37. Forum för levande historia har sedan 2015 i uppdrag att genomföra en stor utbildningsinsats om rasism. Målgrupper har varit skolpersonal och andra offentligtanställda, t.ex. inom Polismyndigheten, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och socialtjänsten. Utvärderingar av utbildningsinsatserna som helhet har generellt sett visat mycket goda resultat.
38. Forum för levande historia har sedan i maj 2018 även i uppdrag att stärka förutsättningarna för hågkomstresor till Förintelsens minnesplatser samt beviljade stöd till Svenska kommittén mot antisemitism för ett projekt om hågkomstresor till Förintelsens minnesplatser 2018–2020. Hågkomstresor bidrar till att höja kunskapen om de yttersta konsekvenserna av rasism och ett odemokratiskt statsskick.
39. Statens medieråd verkar för att stärka barn och unga som medvetna medieanvändare och skydda dem från skadlig mediepåverkan. Statens

medieråd driver kampanjen No Hate Speech Movement, i syfte att höja kunskapen om rasism och liknande former av fientlighet på internet.

40. Regeringen inledde under 2018 en nationell satsning på medie- och informationskunnighet för att stärka människors motståndskraft mot desinformation, näthat och propaganda.
41. Statens skolverk har haft i uppdrag att bl.a. vidta kunskapshöjande insatser i skolan om främlingsfientlighet och liknande former av intolerans. Inom ramen för uppdraget har myndigheten bl.a., tillsammans med Forum för Levande Historia och elva lärosäten, i flera omgångar utvecklat kurser om hur man kan motverka främlingsfientlighet och rasism i förskolan och skolan.
42. Statens skolverk har genomfört regionala konferenser, tagit fram stödmaterial för webben, sammanställt information om forskning och andra organisationers resurser, samt producerat poddar om skolans arbete mot rasism.
43. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor fördelar årligen bidrag i enlighet med förordningen om statsbidrag till verksamheter mot rasism och liknande former av intolerans. Myndigheten har sedan 2016 fått mer medel för att öka fördelningen av statsbidrag till projekt som specifikt syftar till att bekämpa olika former av rasism.
44. Vetenskapsrådet driver sedan 2016 i samråd med Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd (Forte) ett forskningsprogram om rasism omfattande 20 miljoner kronor per år. I början av 2019 har Vetenskapsrådet gjort en andra utlysning av projektbidrag inom ramen för programmet.

3.3.3 Brottsbekämpande myndigheters arbete mot hatbrott

3.3.3.1 Polismyndighetens arbete

45. Polismyndigheten har höjt ambitionsnivån avseende hatbrott och andra brott som hotar de grundläggande fri- och rättigheterna. Bland annat har en nationell kontaktpunkt införts för dessa frågor och numera finns så kallade demokrati- och hatbrottsgrupper i polisregionerna Stockholm, Väst och Syd. Även i övriga fyra polisregioner ska det finnas en motsvarande förmåga. Avsatta resurser ska, utöver att utreda aktuella brott, arbeta med

brottsofferstöd, intern utbildning, samverkan och andra trygghets- och förtroendeskapande åtgärder.

46. Från och med 2018 och framåt avsätter Polismyndigheten ytterligare 10 miljoner kronor i särskilda medel för att bl.a. förstärka det redan pågående arbetet mot ökad lagföring av demokrati- och hatbrott, tydligare samordning, strategiskt arbete samt uppföljning.
47. Utbildning gällande hatbrott är ett obligatoriskt moment i grundutbildningen för blivande poliser. Härutöver finns en intern webbutbildning som är tillgänglig för alla polisanställda. Polismyndigheten har dessutom upphandlat en utbildning av Uppsala universitet som ger fördjupade kunskaper om bakomliggande orsaker till rasism, hatbrott och brott som hotar den fria åsiktsbildningen.
48. Polismyndigheten intensifierar även insatserna mot it-relaterade brott, däribland hatbrott. Den nationella resursen utökas ytterligare och etablering av regionala it-brottscentrum pågår.
49. Polismyndigheten för en löpande dialog med utsatta grupper kring frågor om trygghet och säkerhet på såväl nationell som lokal nivå. Polismyndigheten och Säkerhetspolisen har en nära samverkan och samarbetar också med sina motsvarigheter i andra länder. Polismyndigheten och Säkerhetspolisen bedömer kontinuerligt om det finns skäl att vidta säkerhetshöjande eller trygghetsskapande åtgärder och har beredskap för att göra det, på såväl nationell som regional nivå, om det bedöms nödvändigt.
50. I regleringsbrevet för 2016 och 2018 fick Polismyndigheten i uppdrag att återrapportera vilka åtgärder som vidtagits för att bekämpa hatbrotten. Polismyndighetens senaste redovisning, som lämnades den 28 mars 2019, visade att myndigheten har förstärkt arbetet på flera områden.

3.3.3.2 Åklagarmyndighetens arbete

51. På varje åklagarkammare finns det en eller flera utsedda åklagare med särskilt ansvar för att handlägga hatbrott. Åklagarmyndighetens interna riktlinjer pekar på vikten av att uppmärksamma och noggrant utreda eventuella hatmotiv och lyfta fram dessa som försvårande omständigheter inför domstolarna. Om ett hatmotiv går att bevisa kan det innebära ett strängare straff för gärningspersonen.

52. Åklagarmyndigheten har bl.a. rättspromemorior och handböcker som syftar till att ge åklagare vägledning och stöd i utredningar och lagföringar. Under de senaste åren har Åklagarmyndigheten tagit fram en promemoria om hatbrott och en promemoria om hets mot folkgrupp på sociala medier. Myndigheten har även tagit fram en handbok om handläggningen av ärekränkningsbrott och tillämpningen av den särskilda åtalsprövningsregel som gäller för sådana brott. Åklagarmyndigheten har vidare en omfattande utbildningsverksamhet och där bl.a. utbildning om hatbrott ingår redan i åklagarnas grundutbildning.

3.3.3.3 Brottsförebyggande rådets arbete

53. Brottsförebyggande rådet (Brå) tar regelbundet fram statistik om hatbrott. Statistiken består av polisanmälningar med identifierade hatbrottsmotiv och självrapporterad utsatthet för hatbrott. Nästa rapport med statistik kommer att publiceras senast den 31 oktober 2019.
54. Statistiken över hatbrott publicerades tidigare varje år, men publiceras numera vartannat år. Anledningen till det är att Brå vartannat år ska göra fördjupade studier om hatbrott. Förra året publicerade Brå två sådana studier, en analys om självrapporterad utsatthet för hatbrott utifrån Nationella trygghetsundersökningen och en kvalitetsgranskning av polisens hatbrottsmarkeringar.
55. Brå har i juni 2019 redovisat en fördjupad studie av antisemitiska hatbrott. Studien belyser den antisemitiska hatbrottslighetens karaktär med fokus på gärningspersoner, i syfte att få förbättrad kunskap för att kunna stärka det förebyggande arbetet.
56. I syfte att förstärka det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism har regeringen inrättat ett nationellt centrum mot våldsbejakande extremism vid Brå. Center mot våldsbejakande extremism (CVE) ska stärka och utveckla det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism.

3.3.4 Statligt stöd till säkerhetshöjande åtgärder

57. Förordningen (2018:1533) om statsbidrag för säkerhetshöjande åtgärder till organisationer inom det civila samhället trädde i kraft den 1 oktober 2018.
58. Ändamålet med statsbidraget är att det ska bidra till att tillgodose behov av säkerhetshöjande åtgärder hos organisationer inom det civila samhället vars verksamhet påverkas av rädsla för hot, våld och trakasserier som har

samband med hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller uttryck eller annan liknande omständighet eller organisationers arbete mot rasism eller liknande former av fientlighet.

59. De som kan beviljas bidrag är trossamfund, ideella föreningar och vissa stiftelser under förutsättning att vissa villkor i förordningen är uppfyllda.⁶
60. Förordningen (2018:527) om statligt stöd för säkerhetshöjande åtgärder i skolor trädde i kraft den 15 juni 2018. Bidraget är till för att minska risken för brott mot skolan eller mot elever eller personal i skolan. Det ska gå till säkerhetshöjande fysiska åtgärder som ska öka säkerheten i skolbyggnader, på skolgårdar och på motsvarande områden utomhus vid fritidshem.
61. Skolverket fördelar bidraget för säkerhetshöjande åtgärder till huvudmän som bedriver skolor där det finns en påtaglig risk för brott där ett motiv är att kränka en person, en folkgrupp eller en annan grupp av personer på grund av någon sådan omständighet som avses i 29 kap. 2 § 7 brottsbalken (dvs. ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller ursprung eller annan liknande omständighet).

3.3.5 Lagstiftning

62. Den 1 juli 2018 lades grunden könsöverskridande identitet eller uttryck till i bestämmelsen om olaga diskriminering samt i åtalsregeln om förolämpning. Det gjordes också ett tillägg så att det uttryckligen framgår att det är en försvårande omständighet om ett motiv för ett brott har varit att kränka en person eller en grupp av personer på grund av könsöverskridande identitet eller uttryck. Den 1 januari 2019 lades könsöverskridande identitet eller uttryck till även i tryckfrihetsförordningens och brottsbalkens bestämmelser om hets mot folkgrupp. Lagändringarna innebär ett utvidgat och förtydligat straffrättsligt skydd för transpersoner.
63. Den nya kamerabevakningslagen, som trädde i kraft den 1 augusti 2018, innebär att kamerabevakning av exempelvis medieredaktioner och religiösa

---

⁶ Statsbidraget får lämnas för säkerhetshöjande åtgärder i form av dels skydd för byggnader, lokaler eller andra anläggningar där organisationen bedriver verksamhet, dels bevakning i form av personella resurser eller tekniska lösningar.

samfunds lokaler numera är tillståndsfri. Tillstånd till kamerabevakning krävs enligt den nya lagen bara vid kamerabevakning som utförs av myndigheter och vissa andra som utför uppgifter av allmänt intresse⁷.

64. För att ytterligare förbättra möjligheten att bekämpa brott med hjälp av kamerabevakning har regeringen tagit fram ett förslag som innebär att bl.a. Polismyndigheten och Säkerhetspolisen ska få bedriva kamerabevakning helt utan tillstånd av Datainspektionen från och med den 1 januari 2020. En proposition om detta lämnades över till riksdagen i juni 2019.
65. Regeringen har tillsatt en parlamentariskt sammansatt kommitté som ska överväga om det bör införas ett särskilt straffansvar för deltagande i en rasistisk organisation och ett förbud mot rasistiska organisationer som sådana.

3.3.6 Internationell konferens om hågkomst av Förintelsen

66. I oktober 2020 kommer Sveriges statsminister att stå värd för en internationell konferens om hågkomst av Förintelsen för att belysa och bekämpa antisemitism. Planeringen av konferensen pågår.

3.3.7 Internationellt arbete med interkulturell och interreligiös dialog

67. Ett särskilt sändebud för interkulturell och interreligiös dialog finns placerad på Utrikesdepartementet. Bland det särskilda sändebudets uppgifter finns att internationellt stärka arbetet mot antisemitism och islamofobi, samt för att värna religiösa, inklusive kristna, minoriteter i Mellanöstern- och Nordafrikaregionen.

---

⁷ Den nya lagen underlättar för bl.a. Polismyndigheten och kommuner att få tillstånd till kamerabevakning för att bekämpa brott och öka tryggheten på platser dit allmänheten har tillträde. Polismyndigheten och Säkerhetspolisen har dessutom fått utökade möjligheter att i tre månader tillfälligt använda kamerabevakning utan tillstånd, för att motverka grov våldsbrottslighet, omfattande förstörelse av egendom och annan allvarlig brottslighet.

3.4 Insatser för jämställdhet och för att förebygga mäns våld mot kvinnor

3.4.1 Mål och myndighet

68. Enligt det övergripande målet för svensk jämställdhetspolitik ska kvinnor och män ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Vidare ska kvinnor och män, enligt delmålet en jämn fördelning av makt och inflytande, ha samma rätt och möjlighet att vara aktiva medborgare och att forma villkoren för beslutsfattandet.
69. Efter beslut av regeringen bildades den 1 januari 2018 Jämställdhetsmyndigheten. Myndigheten har bl.a. i uppdrag att främja utvecklingen av förebyggande insatser mot mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution och människohandel för alla ändamål samt mot våld i samkönade relationer.

3.4.2 Könskvotering i bolagsstyrelser

70. Målet för jämställdhetspolitiken har inte uppnåtts inom den privata sektorn. Trots framsteg, råder en dominans av män i privata bolagsstyrelser och på ledande positioner. År 2018, bestod privata bolagsstyrelser av 34 procent kvinnor och 66 procent män, och bland styrelseordförande och VD var 9 respektive 8 procent kvinnor. I del- och helägda statliga bolag råder jämn könsfördelning: 48 procent kvinnor och 52 procent män, under samma år. Bland ordföranden och VD:ar utgjorde kvinnor 48 respektive 36 procent. Statistik för 2019 visar att kvinnor för första gången är i majoritet bland ordföranden i de statliga bolagen.
71. Regeringen arbetar aktivt med att främja en jämn könsfördelning, bland annat i statliga styrelser och insynsråd och i kommittéväsendet. När det gäller könskvotering har Riksdagen uttalat i ett betänkande att jämn könsfördelning i bolagsstyrelser ska nås på andra sätt.

3.4.3 Lönegap mellan könen

72. Ansvaret för lönebildningen ligger i Sverige hos arbetsmarknadens parter. Parterna arbetar aktivt med att minska lönegapet mellan kvinnor och män.
73. Enligt delmålet om ekonomisk jämställdhet ska kvinnor och män ha samma möjligheter och villkor i fråga om betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut. I fråga om könslönegap har målet inte nåtts. År

2017, var könslönegapet 11,3 procent. Om man tar hänsyn till faktorer som yrke, sektor, utbildning, ålder och arbetstid är den oförklarade löneskillnaden 4,3 procent. Den enskilt viktigaste orsaken till löneskillnaderna är att kvinnor och män arbetar i olika yrken och att dessa yrken har olika lönenivåer.

74. För att åtgärda könslönegapet har diskrimineringslagen (2008:567) reviderats. Alla arbetsgivare ska nu göra en lönekartläggning varje år. Arbetsgivare med tio eller fler anställda ska även dokumentera arbetet med kartläggningen. Syftet med kartläggningen är att upptäcka, åtgärda och förhindra osakliga skillnader i lön mellan kvinnor och män. Även andra anställningsvillkor ska finnas med i lönekartläggningen.
75. I december 2017 fattade regeringen beslut om en handlingsplan för jämställda livsinkomster. Planen beskriver de mest centrala faktorerna som påverkar livsinkomsterna (den könsuppdelade arbetsmarknaden, löneskillnader, arbetsmiljö och sjuktal, ojämnt uttag av föräldraförsäkring) och vilka åtgärder som har eller planeras att vidtas.

3.4.4 Mäns våld mot kvinnor

76. Regeringen beslutade i november 2016 en tioårig nationell strategi (2017–2026) för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor.⁸ Strategin tar en helhetsbild av utvecklingsområden med fokus på fyra politiska målsättningar om ett utökat och verkningsfullt förebyggande arbete mot våld. Förbättrad upptäckt av våld och starkare skydd och stöd för våldsutsatta kvinnor och barn, effektivare brottsbekämpning samt förbättrad kunskap och metodutveckling. Till strategin hör ett åtgärdsprogram för perioden 2017–2020. Regeringen har anslagit drygt en miljard kr för åtgärdsprogrammets genomförande.
77. De senaste åren har även flera utredningar och lagändringar genomförts för att stärka arbetet mäns våld mot kvinnor. 1 juli 2018 beslutades en ny sexualbrottslagstiftning som bygger på frivillighet.⁹
78. Sverige har bland annat infört universellt våldsförebyggande insatser, vilka definieras som primärpreventiva. Här handlar det om att ta fram utveckla och implementera program riktade till en bred målgrupp som handlar om att förändra könsstereotypa könsnormer. Regeringen stödjer denna

---

⁸ Skrivelse 2016/17:10.

⁹ Proposition 2017/18:177

utveckling genom uppdrag till Jämställdhetsmyndigheten, länsstyrelserna och i en överenskommelse med Sveriges Kommuner och Landsting. Arbetet med att de universellt våldsförebyggande insatserna utvärderas löpande. Länsstyrelserna arbetar även med kampanjer för att uppmärksamma problematiken med mäns våld mot kvinnor. I två län har en pilotverksamhet med telefonlinje öppnat. Linjen vänder sig till personer som upplever att de är i behov av hjälp för sitt aggressiva beteende mot närstående. Telefonlinjen syftar till tidig upptäckt och möjlighet att hjälpa innan våldet eskalerar.

79. Socialstyrelsen och Kriminalvården har bland annat i uppdrag att utveckla behandlingsinsatser för personer som utövat våld i nära relation. För att bättre förstå orsaker och samhällets utvecklingsområden har Socialstyrelsen enligt lag i uppgift att genomföra dödsfallsutredningar. Från 1 januari 2019 har verksamheten utvidgats till att även inkludera vissa former av icke-dödligt våld i nära relationer.
80. Sedan den 1 juli 2018 ingår kunskap om våld i nära relationer och mäns våld mot kvinnor i examensbeskrivningarna för fysioterapeutexamen, juristexamen, läkarexamen, psykologexamen, sjuksköterskeexamen, socionomexamen och tandläkarexamen.
81. För 2015–2019 har regeringen beslutat om den mest omfattande fördelningen av statsbidrag till ideella kvinno- och tjejjourer någonsin, 515 miljoner kronor.

3.5 Insatser mot människohandel

82. Den svenska straffbestämmelsen om människohandel finns i 4 kap. 1 a § brottsbalken. Den senaste ändringen av straffbestämmelsen om människohandel trädde i kraft den 1 juli 2018. Syftet med lagändringen var att stärka det straffrättsliga skyddet mot människohandel och exploatering. Lagändringen innebar att de s.k. otillbörliga medlen i straffbestämmelsen förtydligades, att straffansvaret för brott mot en person som är under arton år förstärktes och att minimistraffet för människohandel, mindre grovt brott, skärptes.
83. Motverkandet av människohandel har under en lång tid varit en prioriterad fråga för regeringen. Svenska myndigheter arbetar aktivt med att bl.a. utbilda personer inom rättsväsendet som arbetar mot människohandel. Brottsoffermyndigheten har under det senaste decenniet genomfört flera utbildningsprogram för personal som arbetar inom Polismyndigheten,

Åklagarmyndigheten och domstolar med syfte att förbättra behandlingen av offer för människohandel och sexual brott. Myndigheten tillhandahåller även information till brottsoffer på flera olika språk.

84. Sedan den 1 januari 2018 ansvarar Jämställdhetsmyndigheten för att samordna det nationella arbetet mot människohandel. Jämställdhetsmyndigheten är även ansvarig för att sammankalla det Nationella metodstödsteamet (NMT), som består av myndigheter som arbetar mot prostitution och alla former av människohandel.¹⁰
85. I februari 2018 antog regeringen en nationell handlingsplan för att bekämpa prostitution och människohandel. Den behandlar alla former av människohandel och definierar aktiviteter och ansvariga för genomförandet.
86. Regeringen gav 2018 Polismyndigheten i uppdrag att identifiera och redogöra för vilka åtgärder som myndigheten har vidtagit för att stärka förmågan att bekämpa människohandel i hela landet. Bland insatserna som genomförts inom Polismyndigheten kan utbildningsinsatser nämnas liksom att myndigheten nu har en handlingsplan mot människohandel.
87. När det gäller utredningar om människohandel handläggs sedan den 1 april 2018 alla sådana ärenden vid Åklagarmyndighetens Riksenhet mot internationell och organiserad brottslighet (RIO). Vid RIO tjänstgör endast seniora åklagare med lång erfarenhet. Sedan februari 2019 finns det vidare ett enkelt metodstöd avseende människohandel som riktar sig mot åklagare vid allmän kammare som kommer i kontakt med denna brottslighet.
88. Migrationsverket ska, under vissa förutsättningar, bevilja ett tillfälligt uppehållstillstånd för utländska offer eller vittnen efter ansökan från en förundersökningsledare. Migrationsverket har också en viktig roll i arbetet mot människohandel genom att inom ramen för sin verksamhet upptäcka misstänkta offer och rapportera misstankar om brott till berörda myndigheter som Polismyndigheten och socialtjänsten.

---

¹⁰ NMT tillhandahåller utbildning och utbyte av god praxis för att förbättra arbetet med att bekämpa människohandel. Regionkoordinator har tillsats i Region Öst, vilket innebär att de nu finns i samtliga sju polisregioner. Regionkoordinatorernas uppgift är bl.a. att bistå myndigheter med stöd vid människohandelsärenden och fungera som en regional aktör med spetskompetens gällande människohandel. Regionkoordinatorerna har delfinansierats av myndigheten. De skapar förutsättningar för att koppla ihop det regionala arbetet mot prostitution och människohandel med arbetet som sker på nationell nivå. Jämställdhetsmyndigheten ansvarar också för och finansierar Återvändarprogrammet Prostitution och Människohandel som genomförs av IOM (International Organization for Migration) i Finland. Programmet avser individanpassat stöd för utländska medborgare utsatta för prostitution och människohandel i Sverige.

3.6 Insatser för barns rättigheter

3.6.1 Barnrättspolitik

89. Barnrättspolitiken utgår från barnkonventionen och andra internationella överenskommelser och är sektorsövergripande. Det innebär att barnets rättigheter ska genomsyra all politik, liksom alla verksamheter som berör barn. I den av riksdagen antagna strategin för att stärka barnets rättigheter i Sverige från 2010 framgår att barnkonventionens grundläggande principer bör iakttas i utformandet av all relevant lagstiftning, föreskrifter och allmänna råd oavsett sakområde¹¹.
90. Inom politikområdet verkar myndigheten Barnombudsmannen som har till uppgift att företräda barns rättigheter och intressen samt att bevaka och driva på genomförandet av barnkonventionen. Barnombudsmannen har under 2017–2019 fått särskilda medel från regeringen för att b.l.a. erbjuda myndigheter stöd rörande ändamålsenlig vägledning, kunskap och kompetens avseende tolkning och tillämpning av barnets rättigheter.

3.6.2 Ickediskriminering och rätten till utbildning

91. För att säkerställa att barn inte diskrimineras enligt artikel 2 i barnkonventionen är det viktigt att den kunskap om barns levnadsvillkor som samlas in möjliggör jämförelser utifrån olika bakgrundsfaktorer. Det är också en grund för åtgärder och utformning av verksamheter som vänder sig till barn.
92. I Sverige råder skolplikt, vilket innebär att barn som är folkbokförda i Sverige och som inte har giltigt skäl att utebli ska gå i skolan. Enligt den svenska skollagen (S2010:800) ska alla, oberoende av geografisk hemvist och sociala och ekonomiska förhållanden, ha lika tillgång till utbildning i skolväsendet. Utbildningen ska vara likvärdig i hela landet och barnets bästa ska vara utgångspunkt för utbildningen. Det innebär b.l.a. att elever som till följd av en funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika kunskapskrav som finns ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser.

---

¹¹ Proposition 2009/10:232 Betänkande 2010/11:SoU3 Skrivelse 2010/11:35

3.6.3 Barnäktenskap, sexuell exploatering och skydd för barn mot människohandel

93. Utgångspunkten i svensk äktenskapsrätt har sedan länge varit att den som är under 18 år inte har nått den mognad som krävs för att självständigt ta ställning i sådana personliga och ekonomiska frågor som uppkommer i ett äktenskap. Möjligheten för en person under 18 år att få tillstånd att ingå äktenskap (äktenskapsdispens) togs bort den 1 juli 2014. Den lägsta åldern som gäller för att ingå äktenskap i Sverige är alltså, utan undantag, 18 år. Den 1 januari 2019 skärptes regelverket på nytt, då en lagändring trädde i kraft som innebar en ny huvudregel om att inga utländska barnäktenskap ska erkännas.
94. Inom ramen för regeringens handlingsplan till skydd för barn mot människohandel, exploatering och sexuella övergrepp 2016–2018 har ett flertal åtgärder vidtagits i syfte att förebygga sådana kränkningar och effektivt skydda barnen, lagföra gärningsmännen samt ge de barn som utsatts stöd och skydd.
95. Jämställdhetsmyndigheten övertog 2018 Länsstyrelsen i Stockholms uppdrag att samordna arbetet mot människohandel och exploatering av barn nationellt. Vidare har en ambassadör för det internationella samarbetet mot människohandel utsetts, regeringen har arrangerat temadialoger för att motverka exploatering i samband med turism och resande och allmänheten har i förebyggande syfte informerats om sexuell exploatering av barn i samband med turism och resande.
96. Inom rättsväsendet har bl.a. Polismyndigheten fått i uppdrag att identifiera och genomföra åtgärder för att förstärka förmågan att bekämpa sexualbrott mot barn och åklagare har fortbildats om utredningar av människohandelsbrott.

3.6.4 Barn i migration

97. Alla barn i Sverige, även de som vistas i landet utan nödvändiga tillstånd, har rätt till både sjukvård och utbildning¹². Som regleringen är utformad kan konstateras att landets regioner och kommuner har ett långtgående

---

¹² 6 § lagen [2013:407] om hälso- och sjukvård till vissa utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd och 29 kap. 2-3 §§ skollagen (2010:800).

ansvar för att se till att rätten till vård och utbildning förverkligas, både för dem som vistas lagligen i landet och för dem som inte gör det.

98. I de fall som rör ett barn ska särskilt beaktas vad hänsynen till barnets hälsa och utveckling samt barnets bästa i övrigt kräver¹³. Konsekvenserna för barn ska analyseras inför beslut eller andra åtgärder som kan röra barn¹⁴. Migrationsverket ska så snart som möjligt försöka hitta familjemedlemmar till barn under 18 år som vid ankomsten till Sverige är skilda från båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, eller som efter ankomsten står utan sådan ställföreträdare och som omfattas av 1 § första stycket 1 och 2 lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.¹⁵ Om barnet är placerat ska socialtjänsten utforma vården så att den främjar barnets samhörighet med anhöriga och andra närstående samt kontakt med hemmiljön.¹⁶

3.6.5 Barnets rättigheter i det internationella utvecklingssamarbetet

99. Utvecklingssamarbetet är ett viktigt verktyg för att främja barnets rättigheter. Barnrättsperspektivet ska, som en del av rättighetsperspektivet, prioriteras i utvecklingssamarbetet i enlighet med barnkonventionen.

3.6.6 Rättssäkerhetsgarantier för barn

100. Sverige har genomfört Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/800 av den 11 maj 2016 om rättssäkerhetsgarantier för barn som är misstänkta eller tilltalade i straffrättsliga förfaranden. Författningsändringarna trädde i kraft den 11 juni 2019.

3.7 Insatser för urfolks och nationella minoriteters rättigheter

3.7.1 Samepolitik

3.7.1.1 Inflytande och delaktighet

101. Arbetet med att säkerställa det samiska folkets åtnjutande av sina rättigheter har fortsatt. En central del har varit att stärka samiskt inflytande

---

¹³ Se 1 kap. 10 § utlänningslagen (2005:716).

¹⁴ Se 4 § p 8 förordningen (2019:502) med instruktion för Migrationsverket

¹⁵ Se 2 d § förordningen (1994:361) om mottagande av asylsökande m.fl.

¹⁶ Se 6 kap. 1 § fjärde stycket -socialtjänstlagen (2001:453).

och delaktighet. Regeringen har de senaste åren fortsatt sitt kontinuerliga arbete för att stärka samernas ställning som urfolk och nationell minoritet.

102. Som tidigare rapporterats har Sametinget ett uppdrag att medverka i samhällsplaneringen och att bevaka att samiska behov beaktas, däribland rennäringens intressen vid utnyttjande av mark och vatten. Bland annat deltar Sametinget i referens- och arbetsgrupper, forum och samråd med centrala och regionala myndigheter.
103. Härutöver har också förslag till ändringar i minerallagen avseende samråd lagts fram och genomförts. Enligt de nya bestämmelserna som gäller sedan 1 januari 2018 ska en miljöbedömning göras i ärenden om beviljande av koncession enligt minerallagen. Det innebär bl.a. att verksamhetsutövaren ska samråda om verksamhetens lokalisering och förväntade miljöeffekter m.m. med de enskilda som kan antas bli särskilt berörda av verksamheten så även rennäringen.
104. Samernas möjlighet och inflytande över åtnjutandet av sina ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter är viktig för regeringen. Därför har regeringen tillsammans med bl.a. Australien och Kanada bidragit med både kunskap och ekonomiska resurser till en OECD-studie som syftar till att förbättra urfolkens möjligheter till ekonomisk utveckling. Studien som tagits fram i nära samarbete med företrädare för det samiska samhället presenterades under våren 2019. Studien, som är unik, studerar hur befintliga verktyg, insatser och regelverk inom landsbygdsutveckling och regional tillväxt fungerar för det samiska samhället och näringslivet. Även policyrekommendationer för hur länken mellan urfolk å ena sidan och regional tillväxtpolitik och landsbygdsolitik å andra sidan, ska kunna stärkas presenteras i studien.
105. Vidare har arbetet med förslag till en konsultationsordning i frågor som rör det samiska folket fortsatt under 2018 och 2019. Vid framtagandet av förslag till konsultationsordning har dialog förts med bl.a. Sametinget, som är en viktig aktör i processen.
106. Den fördjupade dialogen med Sametingets politiska ledning om viktiga utestående samepolitiska frågor har fortsatt, bl.a. har Sametinget informerat ansvarigt statsråd om det pågående förankringsarbetet av en sannings- och försoningskommission.

3.7.1.2 Sametinget

107. Riksdagen har beslutat om ett antal lagändringar som trädde i kraft 1 juli 2019. Dessa innebär bl.a. att Sametingets plenum även i fortsättningen ska vara det högsta beslutande organet samt att Sametingets styrelse ska ansvara för Sametingets verksamhet och kanslichefen ska sköta den löpande verksamheten enligt de direktiv och riktlinjer som styrelsen beslutar.

3.7.1.3 Nordisk samekonvention

108. Förhandlingarna mellan Sverige, Norge och Finland om en nordisk samekonvention slutfördes 2017, därefter har Sametingen i Sverige, Norge och Finland genom samiskt parlamentariskt råd under 2018 skickat in en hemställan till respektive lands regeringar om ett antal ändringar. Denna hemställan bereds för närvarande av respektive regeringskansli.

3.7.2 Minoritetspolitik

109. I en av grundlagarna, regeringsformen (RF), slås det fast att ”Var och en är gentemot det allmänna tillförsäkrad religionsfrihet: frihet att ensam eller tillsammans med andra utöva sin religion”¹⁷. Sveriges nationella minoriteter är judar, romer, sverigefinnar, samer och tornedalingar. Sverige är en sekulär stat i den bemärkelsen att det inte finns någon statskyrka eller statsreligion.

110. Inriktningen för arbetet inom minoritetspolitiken är att efterlevnaden av de nationella minoriteternas rättigheter ska säkerställas. Det är mänskliga rättigheter som följer av internationella åtaganden.

111. För att stärka den lagstiftning som reglerar de nationella minoriteternas rättigheter har regeringen beslutat propositionen *En stärkt minoritetspolitik*¹⁸. Propositionen är en del av den reviderade inriktningen för minoritetspolitiken. Riksdagen beslutade propositionen den 19 juni 2018 och lagförslagen trädde i kraft den 1 januari 2019.

112. Regeringen har också beslutat skrivelsen *Nystart för en stärkt minoritetspolitik*¹⁹ med bedömningar för att säkra de nationella minoriteternas rättigheter. Skrivelsen är det andra ledet i den nya

---

¹⁷ Se 2 kap. 1 § RF

¹⁸ Proposition 2017/18:99

¹⁹ 2017/18:282

inriktningen för minoritetspolitiken. Lagstiftning om de nationella minoriteternas rättigheter och det allmännas skyldigheter är nu starkare och tydligare.

113. Regeringen har beslutat om direktiv till en utredning som avser att närmare utreda och analysera hur myndighetsstrukturen för samordning, utveckling och uppföljning av minoritetspolitiken ska se ut. Utredningen Samordning, utveckling och uppföljning för en stärkt minoritetspolitik (2018:86) arbetar t.o.m. 29 april 2020.

3.7.2.1 Romsk inkludering

114. Fem kommuner har 2016–2019 erhållit statsbidrag för att bedriva utvecklingsarbete för romsk inkludering. Enligt redovisning från den samordnande myndigheten Länsstyrelsen i Stockholms län har kommunerna utvecklat insatser som gett positiva resultat i relation till flera målgrupper, till exempel insatser för att kompetensutveckla personal, metoder för att låta allmänheten ta del av romsk historia och arbetssätt för att stärka unga att vara öppna med sin romska identitet.
115. Skolverket har inom ramen för sitt uppdrag 2016–2019 att öka kunskapen i skolan om den nationella minoriteten romer tagit fram ett digitalt stödpaket bestående av undervisningsmaterial. Myndigheten har också utsett grundskolelärare till så kallade MR-ambassadörer vilka fått kompetensutveckling inom området mänskliga rättigheter och nationella minoriteter med fokus på romer. Länsstyrelsen i Stockholms län har också distribuerat ca 25 000 exemplar av skolboken ”Antiziganismen i Sverige”.
116. Även andra myndigheter har genomfört utbildningsinsatser inom ramen för sina uppdrag om romsk inkludering 2016–2019. Boverket har utbildat bostadsbolag i syfte att motverka diskriminering av romer på bostadsmarknaden och Socialstyrelsen har utbildat socialsekreterare för att förbättra bemötande och inkluderande arbetssätt. Vidare har Arbetsförmedlingen initierat interna dialoger med arbetsgivarcenter och företagsrådgivare för att öka kunskapen om de förutsättningar på arbetsmarknaden som många romer har.
117. Verksamheten med s.k. brobyggare med romsk språk- och kulturkompetens har fortsatt. Brobyggarna är anställda inom social- eller

arbetsmarknadsförvaltning eller i skolan. Enligt kommunernas redovisningar har brobyggarnas arbete bl.a. bidragit till att kontaktnät skapats, att tillit och förtroende för myndigheter förbättrats, att informationsspridning lett till ökad kunskap om romers situation, att skolelevers frånvaro minskat och att kontakten hem och skola ökat.

118. Av Länsstyrelsen i Stockholms läns rapportering framgår att samtliga kommuner som erhåller statsbidrag för sitt arbete genomför någon form av samråd med romska företrädare och att de i övrigt arbetar med delaktighet och inflytande på olika sätt.
119. För att ytterligare förbättra förutsättningarna för romers deltagande och inflytande har Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor 2016–2019 i uppdrag att fördela statsbidrag till organisationer som genomför hälsofrämjande insatser riktade till romer, utbilda romska organisationer i bl.a. föreningsteknik liksom arrangera erfarenhetsutbyten mellan dessa och icke-romska organisationer.
120. För närvarande pågår arbete med att sammanställa erfarenheterna från arbetet med romsk inkludering hittills och i dialog med bl.a. Regeringskansliets romska referensgrupp diskutera inriktningen på arbetet från och med 2020.

3.8 Insatser för rättigheter för personer med funktionsnedsättning

3.8.1 Implementering av strategin för genomförande av funktionshinderspolitiken

121. En rad insatser genomfördes för att strategin för genomförandet av funktionshinderspolitiken för åren 2011–2016 skulle implementeras och få genomslag. För att förtydliga de funktionshinderspolitiska målen fastställdes inriktningsmål inom nio prioriterade områden: Arbetsmarknadspolitiken, Socialpolitiken, Utbildningspolitiken, Transportpolitiken, it-politiken, Ökad fysisk tillgänglighet, Rättsväsendet, Folkhälsopolitiken samt Kultur, medier och idrott. Med utgångspunkt i inriktningsmålen arbetade ett tjugotal strategiska statliga myndigheter utifrån ett antal delmål inom sina respektive

verksamhetsområden. Myndigheterna redovisade årligen hur arbetet fortskred till regeringen och till Myndigheten för delaktighet (MFD).

122. MFD har haft i uppdrag att utvärdera funktionshinderspolitiken, och denna utvärdering har utgjort en grund vid beredningen av det nya nationella målet om funktionshinderspolitiken som utgår från FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

3.8.2 Effektivt genomförande av rekommendationer om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

123. Regeringen har vidtagit en rad åtgärder som syftar till att genomföra de rekommendationer som FN:s kommitté om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (kommittén) lämnade till Sverige 2014.²⁰ För att bl.a. sprida rekommendationerna beslutade Regeringen 2015 att ge Myndigheten för delaktighet (MFD) i uppdrag att i samarbete med Diskrimineringsombudsmannen (DO) genomföra en kommunikationssatsning för att öka kunskapen om innehållet i konventionen under åren 2015-2017 men i detta sammanhang också informera om kommitténs rekommendationer till Sverige.
124. Rekommendationerna från kommittén har vidare legat till grund för regeringens utformning av den framtida funktionshinderspolitiken och har varit ett underlag när nytt mål och en ny inriktning för genomförandet av funktionshinderspolitiken tagits fram.
125. Regeringen har i propositionen ”Nationellt mål och inriktning för funktionshinderspolitiken” föreslagit ett nytt mål och ny inriktning för funktionshinderspolitiken samt ett antal åtgärder som sammanfaller med områden där FN:s kommitté om rättigheter för personer med funktionsnedsättning har lämnat rekommendationer till Sverige. I enlighet med förslagen i propositionen fattade Riksdagen 2017 beslut om ett nytt nationellt mål för funktionshinderspolitiken med FN:s

---

²⁰ CRPD/C/SWE/CO/1

konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt.²¹

3.8.3 Psykiatrisk tvångsvård

126. Utgångspunkten är att personer med funktionsnedsättning ska ges den vård och den omsorg de behöver genom frivilliga insatser. Om en person behöver tas in på en sjukvårdsinrättning mot sin vilja krävs ett speciellt läkarintyg, kallat vårdintyg. Vårdintyget måste skrivas i samband med en läkarundersökning av en legitimerad läkare²².
127. Den 1 juli 2017 trädde vissa lagändringar i kraft i syfte att skapa bättre förutsättningar för patienter att vara delaktiga i vård som ges med stöd av Lagen om psykiatrisk tvångsvård (LPT) och lagen om rättspsykiatrisk vård (LRV)²³.
128. En annan åtgärd som har genomförts är att regeringen har gett den nationella samordnaren för utveckling och samordning av insatser inom området psykisk hälsa i uppdrag att göra en översyn av tvångsåtgärder enligt LPT riktade till barn och unga under 18 år.

3.8.4 Tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning

3.8.4.1 En tillgänglig kollektivtrafik

129. Trafikverket har tagit fram en målsättning gällande fysisk tillgänglighet i sitt arbete med funktionshinderspolitiken. Målet är att 150 stationer samt 2000 busshållplatser ska vara tillgänglighetsanpassade år 2021. I

---

²¹ Det nya målet lyder: "Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhället för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund". (Prop. 2016/17:188, bet. 2017/18: SoU5, rskr. 2017/18:86)

²² För att tvångsvård ska få komma till stånd måste tre förutsättningar vara uppfyllda, vilka ska framgå av vårdintyget. För det första måste individen lida av allvarliga psykiska besvär. Det andra är att personen måste ha ett absolut behov av psykiatrisk vård på en sjukvårdsinrättning dygnet runt på grund av det psykiska tillståndet och sina personliga förhållanden. Det tredje kriteriet är att personen motsätter sig vård för det psykiska tillståndet eller mår så dåligt att han eller hon inte kan bedöma sitt vårdbehov.

²³ Lagändringarna innebär bl. a. att det inom den öppna tvångsvården ska finnas en samordnad vårdplan så långt det är möjligt och den ska utformas i samråd med patienten och, om det inte är olämpligt, med patientens närstående. Dessutom ska patientens inställning till de insatser som anges i den samordnade vårdplanen så långt möjligt redovisas i samband med ansökningar om vård. En annan nyhet är att chefsöverläkaren vid psykiatrisk vård ska se till att en patient, så snart patientens tillstånd tillåter, erbjuds uppföljningssamtal efter en genomförd tvångsåtgärd.

Nuläget har Trafikverket tillgänglighetsanpassat ca 100 stationer samt ca 1700 busshållplatslägen.

130. Regeringen har lämnat ett uppdrag till myndigheten Trafikanalys att kartlägga hinder för tillgänglighet och användbarhet inom kollektivtrafiksystemet för personer med funktionsnedsättning. Uppdraget redovisades i mars 2019.

3.8.4.2 Bostadsplanering

131. Regeringen gav 2018 Boverket i uppdrag att ta fram en vägledning som stöd för kommunerna i hur tillgänglighet, delaktighet och funktionshinderperspektiv ska kunna implementeras i kommunens översiktsplan. Boverkets vägledning handlar om hur kommuner kan arbeta med mål och ställningstaganden i översiktsplaneringen. Vägledningen beskriver också arbetssätt för att implementera funktionshinderperspektivet i organisationer och planeringsprocesser.
132. Boverket har också fått i uppdrag att analysera om reglerna för enkelt avhjälpta hinder enligt plan- och bygglagen (2010:900), PBL, behöver förtydligas eller ändras. Boverket har identifierat ett antal orsaker till brister i tillgänglighet och kommit med förslag på åtgärder. Förslagen bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

3.8.4.3 Digitalisering

133. Sverige har antagit en ny lag (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service. Myndigheten för digital förvaltning (DIGG) har i förordning (2018:1938) om tillgänglighet till digital offentlig service utsetts till tillsynsmyndighet.
134. Post- och telestyrelsen (PTS) upphandlar inom ramen för sitt uppdrag elektroniska kommunikationstjänster som anses vara av särskild vikt för personer med funktionsnedsättning. Myndigheten arbetar med att identifiera behov och bristande tillgänglighet (hinder) för personer med funktionsnedsättning avseende elektronisk kommunikation. Regeringen gav 2018 PTS i uppdrag att inrätta användarråd i syfte att öka den digitala delaktigheten för personer med funktionsnedsättning.²⁴

---

²⁴ N2018/00719/D

135. PTS deltar även i svenskt och europeiskt standardiseringsarbete som exempelvis standarden EN 301549 Tillgänglighetskrav för IKT-produkter och tjänster.
136. PTS anordnar innovationstävlingar i syfte att få fram lösningar som bidrar till att fler kan dra nytta av digitaliseringens möjligheter, oavsett funktionsförmåga. Därutöver ges separat finansiering till vissa utvecklingsprojekt med fokus på personer med funktionsnedsättning och särskilda behov. Under 2018 har åtta projekt fått finansiering.
137. PTS har låtit genomföra en omfattande statistisk studie²⁵ avseende användningen av internet hos personer med funktionsnedsättning.

3.8.4.4 Upphandling

138. Lagen om offentlig upphandling ändrades 2016. Lagen anger att vid anskaffningar av sådant som ska användas av fysiska personer, ska de tekniska specifikationerna bestämmas med beaktande av samtliga användares behov, däribland tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning. Ändringarna i lagen gjordes mot bakgrund av EU:s upphandlingsdirektiv. De senaste åren har ett omfattande reformarbete inom upphandlingsområdet genomförts. Det gäller tre nya upphandlingslagar, lagen (2016:1145) om offentlig upphandling, lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna, lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner samt beslut om en nationell upphandlingsstrategi och inrättandet av en stödmyndighet, Upphandlingsmyndigheten. De nya lagarna innebär en skyldighet att beakta tillgänglighet och samtliga användares behov.

3.8.4.5 Tillgänglighet till anställning i offentlig sektor

139. Regeringen har givit ett flertal myndigheter i uppdrag att ställa praktikplatser till förfogande åt arbetssökande personer som har en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Regeringsuppdraget pågår mellan 2016–2020. Myndigheterna ska gemensamt ta emot i genomsnitt minst 1 000 kvinnor och män varje år.

---

²⁵ Svenskarna med funktionsnedsättning och Internet 2017

140. Statliga myndigheter har också möjlighet att anställa personer med funktionsnedsättning genom subventionerade anställningar. Gemensamt för dessa anställningar är att Arbetsförmedlingen bidrar ekonomiskt till arbetsgivarens löneutgifter. Bidraget kompenserar för att arbetsgivaren anpassar arbetet och arbetsplatsen utifrån individens behov. Syftet med dessa anställningar är att hjälpa kvinnor och män med funktionsnedsättning att få och behålla ett jobb.

3.8.5 Insatser för att personer med funktionsnedsättning ska få och behålla en anställning

141. Regeringen har under de senaste åren infört flera insatser för att underlätta för personer med funktionsnedsättning att få och behålla ett arbete. Insatserna omfattar gradvis höjning av taket för den bidragsgrundande lönekostnaden för subventionerade anställningar samt höjning av taknivån för ersättning för personer som har behov av tolkstöd vid fortbildning, ökad finansiering till Samhall AB ett statligt företag som tillhandahåller arbete för personer med funktionsnedsättningar, översyn av regelverket för subventionerade anställningar, praktikplatser hos statliga myndigheter, informationskampanj i syfte att uppmuntra arbetsgivare att fokusera på människors förmågor och färdigheter snarare än på hinder och funktionsnedsättning, och en översyn av regelverket för de särskilda insatserna för personer med funktionsnedsättning.

142. Regeringen har genomfört ett antal reformer som syftar till att förbättra möjligheterna för kvinnor och män med funktionsnedsättning att få och behålla jobb. I Sverige har kvinnor och män med funktionsnedsättning tillgång till Arbetsförmedlingens hela utbud av olika arbetsmarknadspolitiska insatser. Men det finns också insatser som är speciellt utformade för kvinnor och män med funktionsnedsättning. Det handlar främst om subventionerade anställningar.

143. Privata och offentliga arbetsgivare har möjlighet att anställa personer med funktionsnedsättning genom subventionerade anställningar. Gemensamt för dessa anställningar är att Arbetsförmedlingen bidrar

ekonomiskt till arbetsgivarens löneutgifter. Bidraget kompenserar för att arbetsgivaren anpassar arbetet och arbetsplatsen utifrån individens behov. Syftet med dessa anställningar är att hjälpa kvinnor och män med funktionsnedsättning att få och behålla ett jobb.

3.8.6 Insatser för att skydda rättigheter för personer med psykisk funktionsnedsättning

3.8.6.1 Gällande regler

144. Kommunernas socialnämnder ska verka för att människor som av fysiska, psykiska eller andra skäl möter betydande svårigheter i sin livsföring får möjlighet att delta i samhällets gemenskap och att leva som andra. Insatser enligt både Lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade (LSS) och Socialtjänstlagen (SoL) är frivilliga och ska utformas och genomföras tillsammans med den enskilde. Enligt LSS ska den enskilde i största möjliga utsträckning ges inflytande och medbestämmande över insatser som ges.
145. Inspektionen för vård och omsorg (IVO) utövar tillsyn över verksamhet som bedrivs enligt LSS och SoL. IVO ska lämna råd och ge vägledning, kontrollera att brister och missförhållanden avhjälps, förmedla kunskap och erfarenheter som erhålls genom tillsynen, och informera och ge råd till allmänheten. IVO handlägger anmälningar från verksamheter och från enskilda.

3.8.6.2 Åtgärder för skydd av rättigheter

146. Regeringen beslutade 2016 om att göra en översyn av insatserna i LSS och assistansersättningen²⁶ Utredningen lämnade i januari 2019 ett förslag om bland annat ändrade regler för assistansersättning.²⁷ bereds för närvarande i Regeringskansliet.
147. Regeringen bedriver ett brett reformarbete för att stärka hälso- och sjukvården med särskilt fokus på primärvården, tillgängligheten och personalens förutsättningar. Genom att primärvården och den specialiserade öppna psykiatrin stärks ökar möjligheterna till att stödet till

---

²⁶ Dir 2016:40

²⁷ SOU 2018:88

personer med psykosociala funktionsnedsättningar som bor i eget boende eller i boende med särskilt stöd, kan få de insatser som de behöver.

148. Regeringen har gett Folkhälsomyndigheten i uppdrag att samordna arbetet med suicidprevention på nationell nivå.²⁸ Myndigheten ska utveckla samverkan mellan aktörer på nationell nivå, utveckla uppföljningen och stärka kunskapsuppbyggnaden på området. Myndigheten arbetar exempelvis med att ta fram fördjupad kunskap kring olika typer av insatser för att förebygga suicid.
149. Regeringen har gett Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram och sprida kunskap som kan stödja hälso- och sjukvårdens samt socialtjänstens arbete med att förebygga suicid. Socialstyrelsen ska vidta de åtgärder myndigheten finner lämpliga för att hälso- och sjukvården och socialtjänsten ska ha tillgång till kunskapsstöd för att systematiskt arbeta förebyggande mot suicid, uppmärksamma suicidrisk samt vidta lämpliga åtgärder vid upptäckt av suicidrisk hos patienter och klienter.²⁹
150. Regeringen har gett Polismyndigheten i uppdrag att stärka kompetensen hos polisanställda för att bemöta personer psykisk ohälsa genom förstärkta utbildningsinsatser på området.

3.8.7 Internationellt utvecklingsarbete

151. Sveriges utvecklingsarbete tar sin utgångspunkt i fattiga människors perspektiv på utveckling och ett rättighetsperspektiv. Rättighetsperspektivet innebär att de mänskliga rättigheterna och demokrati ska ses som grundförutsättningar för utveckling, och innefattar fyra grundläggande principer: icke-diskriminering, deltagande, öppenhet och insyn samt ansvarstagande och ansvarsutkrävande.

---

²⁸ S2015/3986/FS

²⁹ I uppdraget ingår att Socialstyrelsen ska sprida behovs- och målgruppsanpassat kunskapsstöd om bemötande, tidig upptäckt, vård och behandling vid suicidalitet till hälso- och sjukvårdens och socialtjänstens profession och till andra berörda. Detta innebär att kunskapsstödet behöver belysa riskfaktorer för såväl äldre personer som för barn och unga. Könsskillnader ska belysas liksom den ökade risk för psykisk ohälsa som finns bland både barn och vuxna som lever i utsatta situationer och den kraftigt ökade förekomsten av psykiska sjukdomar och självmord bland minoritetsgrupper, asylsökande, personer med funktionsnedsättning, hbtq-personer och personer som tillhör de nationella minoriteterna eller det samiska folket.

152. Målet för Sveriges arbete med internationellt bistånd är att skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck ³⁰. Enligt regeringsförklaringen 21 januari 2019 kommer regeringen att fortsätta Sveriges omfattande utvecklingssamarbete och upprätthålla ett bistånd motsvarande en procent av bruttonationalinkomsten (BNI). Biståndet ska ytterligare fokuseras på demokratiinsatser.
153. Sida fick 2018 i uppdrag att i dialog med MFD redovisa hur personer med funktionsnedsättning inkluderas i myndighetens insatser och uppföljning inom det internationella utvecklingssamarbetet. Myndigheterna skulle även informera om hur insatserna bidrar till att uppfylla de fastslagna målen för Agenda 2030 samt identifiera och föreslå utvecklingsområden om hur funktionshinderperspektivet bättre skulle kunna inkluderas. Sida har därtill våren 2019 börjat använda den nya policymarkören för inkludering av funktionsnedsättning vilket kommer att öka möjligheten till uppföljning av funktionsnedsättning i utvecklingssamarbetet.

4. Avslutning

154. I inledningen tydliggjordes att denna rapport har fokus på de rekommendationer som Sverige accepterade inom ramen för den andra cykeln i enlighet med vägledningen från FN för de nationella rapporterna inom den tredje cykeln av UPR. Även vissa av frågorna i de rekommendationer som Sverige inte accepterade har dock behandlats i rapporten. Det gäller till exempel frågan om ratificering av det tredje tilläggsprotokollet till barnkonventionen om ett individuellt klagomålsförfarande, frågan om ratificering av ILO:s konvention (nr. 169) om ursprungsfolk och stamfolk i självstyrande länder, frågan om ratificering av konventionen om migrantarbetares mänskliga rättigheter samt frågan införande av förbud mot rasistiska organisationer.

---

³⁰ Prop. 2013/14:1 utg. omr. 7, bet. 2013/14:UU2